

Тема: Удосконалення правописної грамотності: правильне використання відомих орфограм і пунктограм у писемному мовленні під час відтворення й створення висловлювань.

Мета: удосконалювати правописні уміння й навички учнів; розвивати культуру писемного мовлення, виховувати повагу до історії свого народу.

Обладнання: підручник, дидактичний матеріал .

Тип уроку: закріплення вмінь та навичок

Хід уроку

I. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

УЧНІВ Перевірка домашнього завдання.

Бесіда.

— Що таке орфограма?

— Що називається пунктограмою?

II. ОГОЛОШЕННЯ ТЕМИ Й МЕТИ УРОКІВ

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ШКОЛЯРІВ

Проблемне запитання.

— Нещодавно мені довелося перевіряти письмові роботи старшокласників. Мене вразило, що третина учнів зробила помилки в таких, здавалося б, елементарних словах: *пріоритетний, фашистський, кременчуцький, яхт-клуб*. Яких знань їм бракувало?

IV. ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

Колективна робота.

Для повторення основних орфограм та пунктограм учитель застосовує методичний прийом «Ти мені — я тобі».

Учні ставлять один одному запитання з курсу орфографії та пунктуації і відповідають на них, ілюструючи свої відповіді самостійно дібраними прикладами.

Назви всіх орфограм та пунктограм, які повторили на уроці учні записують у стовпчик у зошиті (можна також і на дошці).

V. ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

Робота з підручником.

(Учитель може запропонувати учням виконати вправи з підручника.)

Тренувальні вправи.

1. Вставте пропущені букви чи знаки. Поясніть, за яким принципом правопису пишуться ці слова*.

Суб..ективний, рентабельний, дружн..й, звороти..й, раціональний, природи..й, господ аре. кий, безтурботний, експ.р..ментальний, ефективний, р..тельний, оптимальний, зовніпін..й, пріоритетний, дорожчий, взаємовигідний, пар..тетний, *адекватний, специфічний*, розподільний, сприятливий, середн..омісячний.

2. Поясніть лексичне значення виділених слів. Складіть з ними речення. Подумайте й скажіть, до якого шару лексики належать виділені слова.

3. Утворіть від іменників прикметники. Визначте, у яких групах приголосних відбулося спрощення.

Зразок: тиждень — тижневий (ждн — жн).

Студент, авангардист, самозахист, жалість, вартість, перехрестя, баласт, компост, контраст, гігант, турист, хвастощі, кількість, фашист, виїзд, журналіст, область, користь, заздрість, пестощі, депутат, кріпосник, расист.

4. Виберіть один із варіантів написання, наведених у дужках. Аргументуйте свій вибір.

Моло(ть,дьба, є(сш)ся, ряз(кн,нуло, олоцт,цо, тя(г,х)ти, мие(сш)ся, зві(д,т)ки, бря(жч,щ)ати, во(сч,щ)аний, кременчу(гсь,зь,ць)кий, вол(гсь,зь)кий, нтеліген(тсь,ць)кий, у кни(зь,ць)ці.

5. Запишіть, знімаючи ризик.

Максі/мода, радіо/зв'язок, шлако/блок, блок/пост, яхт/клуб, жень/шень, мікро/міліметр, лісо/степ, прем'єр/міністр, євшан/зіл-ля, жар/птиця, жовто/гарячий, учитель/хімік, купівля/продаж, міні/автомобіль, пів/Києва, фото/робот, полин/трава, драм/театр, водо/грай, гори/цвіт, чорно/зем, чужаниця/чужина.

Переклад українською мовою.

Перекладіть текст українською мовою. Поставте пропущені розділові знаки.

ПАМ'ЯТНИК БОГДАНУ ХМЕЛЬНИЦЬКОМУ

В 1888 году по проекту скульптора М. О. Микепіина и архитектора В. Н. Николаева в Киеве был сооружен памятник Богдану Хмельницкому.

Работа над его проектированием и созданием продолжавшаяся очень долго завершилась.

Первоначальный проект был таким. Конная статуя Богдана Хмельницкого возвышалась на постаменте, где были размещены три барельефа с изображением Збаражской битвы, Переяславской Рады и встречи Богдана Хмельницкого в Киеве. Над барельефами были помещены фигуры кобзаря и слушающих его русского, украинца и белоруса.

Окончательный вариант утвержденный в 1869 году начал воплощаться, но только через 19 лет после начала работ памятник был открыт.

На высоком сложенном из гранитных камней постаменте овальной формы суживающейся кверху стоит бронзовая конная статуя Богдана Хмельницкого.

Памятник расположен на площади перед ансамблем Софийского заповедника. Конь и всадник повернуты в сторону Софийского собора. Гетман одет в скромную казацкую одежду, а из оружия при нем только сабля. Он изображен на осаженом на полном скаку коне как бы в момент объезда строя казаков. Энергичная посадка, могучий порыв и энергичный, властный жест правой руки с булавой как нельзя лучше передают образ казацкого вождя обладавшего неукротимой волей к победе в борьбе за освобождение украинского народа.

Простота и скромность монумента соответствуют простому и мужественному облику предводителя казацко-крестьянского восстания.

Из книги «Памятники Киева»

Диктант з коментуванням

ДЕНИС

Денис сунув у кишеню пусту пляшку і пішов стежечкою вниз, до ярів. Сонячні плями замерхтіли на його ногах і спині. Спустившись униз, він попростував поміж деревами все далі і далі, і сонце гналося за ними поміж дубами, а потім облило його з ніг до голови і засліпило очі. В обличчя Денисові вдарив теплий, навіть гарячий подих степу. Парубок зрозумів, що він збився з дороги, і, замість того щоб заглиблюватися в ліс і йти до ярів, вийшов на узлісся. Степ зеленів безмежно, до самих обріїв, на всі чотири сторони. Денис повернув голову туди, де мало бути його село, і довго вдивлявся в той бік, доки не побачив Беєву гору, що ледве помітно проступала крізь тремтяче марево. Повернувся назад, взяв трохи праворуч і, покла-даючись уже на свій мисливський нюх, став простувати до ярів, наближення яких все ясніше й виразніше відчувалося по холодному, вологому диханню. Хапаючись за дерева, спустився в яр і скоро знайшов покинуту, обгороджену ветхим тинком лісову криницю яка була викопана на узліссі біля дороги.

Опустився перед нею на коліна, зняв картуз і, спершись руками об цямрини, засунув у чорну дірку голову, жадібно припав до холодної, як лід, чистої, свіжої води і довго пив її собачими хльоб-ками, не переводячи подиху. Потім підводив голову, відхекувався так, що в криниці брижилася вода, і знову пив, не в силах задовольнити своєї жаги. Нарешті напився, набрав у пляшку води, заткнув горлечко пробкою із трави і хотів уже йти назад, як зненацька почув тихе подзвонювання велосипеда. Обернувшись, побачив, як по дорозі мимо дерев, завертаючи на лісову стежину, замелькало щось зелене. І не встиг він зрозуміти, що воно, як на стежку вискочила збуджена їздою, розчервоніла, із розпушеною вітром зачіскою Юля.

Гр. Тютюнник)

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКІВ

Інтерактивна вправа «Мікрофон».

— Вважаю, що бути грамотною людиною означає...

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Повторити теоретичний матеріал за підручником.
2. Виконати вправу (на вибір учителя).
3. Скласти тести для однокласників для закріплення орфограм, що не повторювалися на уроці

